

I. F. GARKUSA & M. M. JACJUK

Pocsvovedenije sz osznovami geologii*(Talajtan az általános geológia alapjaival)**(Izd. Kolosz. Moszkva, 1969. 399 oldal)*

A könyv tulajdonképpen elsősorban talajtani és talajföldrajzi, mégis nagyon nagy haszonnal forgathatja a geográfus is mert széles körű természeti földrajzi alapokra is épült. Egyébként a mű a mezőgazdasági technikumok számára tankönyvként készült. Ezért megfogalmazása világos, egyszerű, tartalmilag viszont nagyon színvonalas és jól tükrözi a már közel egy évszázada vezető szerepet játszó szovjet talajtan sokoldalú eredményeit, komplex szemléletét és igen változatos munkamódszereit. A tárgyalt anyag bemutatása a talajtannak széles alapot szolgáló geológiai alapismeretekkel kezdődik, majd a talajtan elméleti és gyakorlati vonatkozású fejezetei után oly speciális részletekre is kitér, amelyek a talajjavításra és az agrokémiára szakosodó hallgatók igényeit is kielégítik. Ezt a célt szolgálják a könyv praktikus fejezetei, mind a laboratóriumi, mind a terepgyakorlati vonatkozásokban, JACJUK tollából.

A könyv bevezető és orosz-szovjet talajtan-történeti fejezettel (3–11. o.) kezdődik, majd a könyv első fő részét, a geológiai és az ásványtan alapjait találjuk meg (11–87. o.). 4 nagy fejezete a Föld származásával és a földkéreg keletkezésével, a Föld felépítésével, a kőzetalkotó ásványokkal és a kőzetekkel, a földfelszíni mállási folyamatokkal, majd a felszínalkotó külső erőkkel, mai és múltbeli szerepükkel foglalkozik.

Ezután kerül sorra a tulajdonképpeni talajtan tárgyalása (88–399. o.). Itt előbb a talajfejlődés, annak tényezői, a fizikai

és a kémiai tulajdonságok, a dinamika kérdései, az elnyelőképeség, az anyagforgalom, a talajtáplálkozási rezsim, a bomlás-folyamatok, a mikroorganizmusok szerepe kerül ismertetésre (5–9. fejezet, 88–229. o.).

További tíz fejezetben a Szovjetunió részletes talajföldrajzi képét mutatják be a szerzők (ált. jellemzés, tundrazóna, erdő-öv, erdők-rétek talajai, erdőssztyepp-öv, csernozjom talajok, száraz sztyepp-öv, szerozjem-öv, sós talajok, árterületek, nedves szubtrópusi talajok, (230–347 o.).

Aránylag kevés teret szentel a könyv a talajerózió kérdésének (huszadik fejezet, 348–354. o.).

Végül az utolsó (21.) fejezetben (355–394. o.) a talajtani kutatómódszerek olvashatók, mint pl. a terepmunkák előkészítése, szelvénykészítés és kiértékelés, helyszíni talajkémiai vizsgálatok, monolit- és egyéb mintavétel, térképezés és kartogrammkészítés, a kutatásanyag kezelése a termelés vagy a talajjavítás területén. Részletesen emlékeznek meg laboratóriumi eljárásokról is a talajtan területén.

A könyv áttanulmányozása után az az érzésünk, mintha nem is tankönyv lenne, hanem kutatók számára írt nagyon alapos és sokoldalú propedeutika. A tankönyv jellegre mindössze a fő fejezetek végéhez illesztett ismétlő jellegű kérdések kis csoportjai utalnak.

LÁNG SÁNDOR

Érkezett: 1971. március 3.